

הלכות שפת סימן שנא

ביאורים ומוספים

סימן שנא

דין המושיט ידו לצנור ברשות הרבים לשפות

[שו"ע ס"א]

לא יעמד אדם ברשות הרבים ויחפר ידו למחילה.

(1) כזה יע"ד

[שו"ע שם]

אבל מתוך לקלט מן הצוירים.

(2) כזה יע"ד

[שו"ע שם]

היתה מוחילה בולטת שלשה מן הגג.

(3) כזה יע"ד

המשך במילואים עמוד 5

[משנ"ב ס"ק יא]

הוא רק מטעם ספקא דאסיק הגמרא במיקו.

4) בגמרא שם הסתפקו בעומד ברשות היחיד ואמרו ברשות הרבים והשתין לרשות הרבים, האם אולינו כתר עקירה [שהיא ברשות היחיד], או כתר יציאה [שהיא ברשות הרבים]. בלומר, האם מה שמעקר השתן מוגהף לצאת נחשב לעקירה אף על פי שהוא עדיין בתוך הגוף, ואם כן נחשב לעקירה ברשות היחיד, או שהעקירה נחשבת כשהוא יוצא מהגוף, ואם כן גם העקירה היתה ברשות הרבים. וכתב הגרי"א שכיון שהוא ספק, יש להקל בכרמלית שאיסורה רק מדרבנן [וכעין שפסק השו"ע לעיל (סי' שג סכ"ג)] בנדון הגמרא על אשה שצריכה להוציא אגוז לבנה, האם התירו לה להוציאו דרך מלבוש כיון שנראית כמערומה להוציא, שכיון שהוא ספק אסור לה להוציאו לרשות הרבים, אבל מותר לה להוציאו לכרמלית שאיסורה רק מדרבנן.

[משנ"ב ס"ק יד]

והוא הדין שלא ילך אף מרשות לרשות עד שיקרא.

5) ואם יצא מרשות היחיד לרשות הרבים כשהרוק בפיו ועדיין לא עמד, או שהלך ברשות הרבים ד' אמות כשהרוק בפיו ולא עמד, הסתפק ה"ד אפרים (כאן) מה יעשה, שכן אם ירוק הרי בכך יעשה הנחה, וכן אם יבלע הרי זה נחשב הנחה, לפי המבואר בתוס' (עירובין כ, א ד"ה לא) שבליעת הרוק נחשבת להנחה, ובספר נתיבות שבת (פי"ט הע"ה) להביא בשם ספר נפש חיה, שאם עדיין לא עמד יחזור לכיתו, וראה שיכול גם כן להניחו במקום פטור, ואם אי אפשר יניחו ברשות היחיד אחרת, ואם אי אפשר יניחו בכרמלית למטט האיסור.

[משנ"ב שם]

והטעם בכל זה, פי' דלמשקיה קאי, משאוי הוא.

6) ולענין היצא מרשות לרשות ויש שיורי מאכל בין שינוי, כספר מנחת שבת (בקונטרס אחרון אות יא, והביאו בשו"ת מנחת יצחק ח"ה סי' לח) צידד להתיר, משום שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, וגם היא הוצאה כלאחר יד ואין בה שיעור הוצאה, וסיים, שמימי אב יכול לנקות את שינוי קודם שיוצא לרשות הרבים אולי נבון להחמיר, אמנם דעת הגרש"ז איערבך (ש"שכ פי"ח הע"ה) שאפילו ברשות הרבים אין להחמיר, אלא אם כן הוא מרגיש בהם ואינו יכול לסובלם, או מפני הכיעור שנראים בחוץ, שבאופנים אלו יתכן שנחשב כמו דק שנתלש או כיהו ונינו שעומדים להוציאם מהפה, וסיים שצ"ע למעשה, ובפרט לאלו שיש להם שיניים תחתיות, והוסיף, שמימי נראה שבכרמלית אין להקפיד על כך, וכן דעת הגרי"ז קרליץ (חוט שני ח"ד פ"ח ס"ק יט).

[ביה"ל ד"ה ברשות היחיד]

שלא נזרו כח' בכקלית.

7) וברמ"א לקמן (סי' שנו ס"ג) ובמשנ"ב שם (ס"ק כט) מבואר, שבכרמלית שבתוך העיר גזרו גם על כזה.

כאור הגולה רד

ח משנה שם צ"ח
ט הראש כפרק ו
דשבת לכלי זלמא
י שם בעניא נלא
יבשעא
יגהוסינא
ידהוציא כ טור וקנפי
יהודה במשנה שם
יזצ"ח דשעמט דלא
יחליג טמא אמא אמא
יט משה בנימין
כש"ס ויבנא שם
כבש"ס וישי"י טור
כג שם פשוט במשנה

הלכות שבת סימן שנ שנא

משתיה, אפלו כלים נאים מתר לטלטל, שלא גזרו אלא בכלים נאים ובשונה מהם, שהוא מקרבן לפיו: ב' לא יעמד אדם ברשות הרבים (ג) (ט) *וישתיין או ירק* ברשות היחיד (י) *או בכרמלית או אימקא, אפלו אם הוציא (יא) פיו ואמחו לחוץ: ג' *רקו שנתלש מפיו (יב) ומוכן לזרוק, (יג) ייש מי שאומר (יד) שלא ילך ארבע אמות* ברשות הרבים עד שירק:

שנא דין המושיט ידו לצנור ברשות הרבים לשתות, ובו סעיף אחר:

א *לא יעמד אדם ברשות הרבים (א) ויחבר ידו (ב) למזחילה, שהוא צנור ארץ מנה לארץ הגג (ג) *בתוך (ד) שלשה טפחים סמוך לגג, ולקבל המים מפנה, שבינו שהוא בתוך שלשה סמוך לגג השוב כגג ואסור בין אם הוא למעלה מצערה *או למטה מצערה, אבל מתר לקלט (ד) מן האוויר* אפלו אם ידו (ה) *תוף שלשה למזחילה. (ו) היתה מזחילה בולטת (ז) שלשה מן הגג, וכן סתם צנור שבוטל שלשה, (ז) יכול

כאור היטב

על זה וכו' כמציא מגז לריה, אבל מטר לקלט מן האויר אפלו ידו תוף ג' למזחילה ואל שוף בנה לבדו, דהא עכ"פ אינו מוציא מרה"י מלשון ואין בחיוב הוצאה אלא מוציא ממש מרה"י. וכן ש"ז: (ג) ג' מן הגג.

כאור הלכה

* וישתיין או ירק וכו'. עין במשנה בירנה. והוא הדין אם נרק בפי הפלגין כדי לשרוף או בפי הפלג לאכלו, מחשבתו משני לה מקום ד' טפחים ומכאן, אבל נרק על הפלגות או על שים דבר, אפלו במחציתו שפיל על המקום שהוא לא נחשב על ידיה למקום ד' טפחים [תוספות]: * ברשות היחיד וכו'. והוא הדין אם עמד ברשות היחיד ומשתין ומתגלגלין ויורדין לרשות הרבים, וכן כשמשתין ברשות הרבים ומתגלגלין ויורדין לרשות היחיד גם כן אסור, אע"פ אם מתגלגלין לכרמלית מטר, שלא גזרו כחו בכרמלית (א"ר בשם הרא"ש): * רקו וכו' ומוכן וכו'. עין במשנה בירנה דרוקא בהפך, ואפשר שיהיה גמ"כ בנות הסור ושלחן צרוף כמה שפחבו 'ימכון לזרקו': * ברשות הרבים. מסתפקא אם מדאורחא הוא או מדרכנון, שהם אמרו שהוא דוחקא דנושא משה בשבת, ונפקא מנה לענין שנגיד דבר זה גם בכרמלית. אולם מדקאמר רבי יהודה 'אף רקו וכו' משמע דהיא מוסיף אמאימקא, דלא מבני לזרק הרק מרשות לרשות דאסור, אלא אפלו קדם שהוציא מפיו נמי אסד להגבירו ד' אמות והוא הדין להוציא מרשות לרשות, ולפי זה משמע דלרבי יהודה היא דאורחא וגם בכרמלית, דאיכא דרישא. ועוד, מדקא מפלגי אב"י ודבא לענין כרמלית במשנה שניה, מקל דבמשנה זו לכלי זלמא אסור אף בכרמלית. ומכל מקום לריבא יש לענין דבר, דכיון דיש חילוקין וסובריין דאף ברשות הרבים מתר [עין בבית יוסף] יש לסמך אישיתא לענין כרמלית, וכן מצד הג"ח, ומכל מקום נראה דאין להקל בנה רק בדבר שהוא לכלי זלמא כרמלית כגון בקעה וקורפף, אבל לא ברשות הרבים עלנו דלכמה פוסקים הוא לרשות הרבים דאורחא:

* תוף שלשה טפחים. עין במשנה בירנה דסוי כמציא מרשות היחיד לרשות הרבים. ועין בבית יוסף שהביא בשם הרמב"ם דמכל מקום לית בנה רק אסורא ולא חיובא, דהא אין הפנים נחו שם, דנחלו' והולכי'ן, וירשי' יש בנה אסורא דאורחא. ועין בבגדיושע שמשפיק בנה ודעתו דגם לרשי' לית חיוב חטאת בנה: * או למטה מצערה. ואף שלדת הרמב"ם מתר למטה מצערה, לא הביא השלחן צרוף דעתו, שדעת רש"י התוספות והרא"ש והרשב"א וסורטפ"א להחמיר בנה: * תוף שלשה למזחילה. עין בט"ו שהביא דעת רבנו יהונתן דאסור בנה. ועין בבאור הג"א שהביא מקור לדברי השלחן צרוף מנגסת רבנו חננאל, וגם מצאתי בעבודת הקודש בירנה שמקל בנה, וגם מלשחן הרשב"א ורבנו יתום משמע שאין לאסור רק אם דוקא נוגע בפי

שער הצייד

(ט) ויחבר ידו, והוא הדין (ה) פיו או פלי: (ב) למזחילה. וכל שפן לקלט מים (ג) מעל גבי הפתח דאסור: (ג) בתוף שלשה טפחים. פרוש, המזחילה מנחת סמוך לגג תוף שלשה טפחים ואמרין לבדו ושם גג על זה, והוא כמציא מן הגג לרשות הרבים, (ג) ואפלו אין המזחילה רחבה ארבעה טפחים: (ד) מן האוויר. את המים היו יורדין מן המזחילה או מן הגג, דאורי' שלמעלה מצערה מקום פטור הוא, ואם הוא למטה מצערה הוי רשות הרבים, וידו הלא (ד) אמרין בנה לבדו, וגם (ה) דלא הוי עקירה מקום ד' על ד': (ו) היתה מזחילה וכו'. מזחילה נקרא הצנור המנה לארץ הגג, וצנור נקרא, כשהוא עומד בצד אחד מן הגג, וסתמו בולט להלן הרבה כדי שלא יפלו המים על הפתח: (ז) יכול לחבר ידו. דכיון

(ג) וישתיין. ואם השתיין או רק, חב, דמחשבתו משוי לה מקום. וה"ה לזרוק בפי הפלגין או בפי הפלג, מ"א:
(ד) ג"ט. פ"י המזחילה מנחת סמוך לגג תוף ג"ט ואמרין לבדו ושם גג

משנה ברוחה

כסכרא דאשונה [א"ר]: ב (ט) וישתיין או ירק וכו'. דמה שמוציא השתן או הרק מגופו, זה מקרי עקירה, ואם השתיין או רק, חב חטאת, דמחשבתו שהוא צריך לזה משני לה מקום, והוי כאלו עקר מקום שהוא ארבעה טפחים [גמרא]: (י) או בכרמלית. דכיון דמקלות לרשות הוא אסור דאורחא, ממילא בכרמלית נמי אסור על כל פנים מדרכנון. והוא הדין אם השתיין או רק ברשות הרבים או בכרמלית כדחוק ארבע אמות [א"ר]: (יא) פיו ואמחו לחוץ. דלא אולנין בטר מקום יציאת השתן, (ס) אלא בטר מקום שהשתן נעקר ממנו והוא הדין העומד ברשות אחר, ובפיו נמי שדין לה (ט) בטר הנוף שעומד ברשות אחר, והוי כאלו הוציא מרשות לרשות. והנה מלשון השלחן צרוף משמע דבכרמלית נמי אסור אפלו כשהוציא פיו ואמחו לחוץ, אע"פ כבאור הג"א כתב, דכיון דנה הדין דאסריין מרשות לרשות ברשות דאורחא הוא רק משמע ספקא דאסור הגמרא במיהו, יש לנו להקל בנה בכרמלית דהוא ספקא דרבנן, וכעין שפסק השלחן צרוף בכעין זה לעיל בסימן שג סעיף כג, עין שם: ג' (יב) ומוכן לזרוק. עין באלה רבה שכתב, דרוקא (י) בשפבר נהפך הרק בפי וצמד לצאת: (יג) יש מי שאומר וכו'. אף על גב דהמחבר כתב יש מי שאומר, אין לזוז מנה, שפן דעת כמה ראשונים [א"ר, עיי"ש]: (יד) שלא ילך ארבע אמות. והוא הדין שלא ילך א' מרשות לרשות עד שירק: והטעם בכל זה, כיון (יא) דלמשדה קאי, משאוי הוא:

א (א) ויחבר ידו, והוא הדין (ה) פיו או פלי: (ב) למזחילה. וכל שפן לקלט מים (ג) מעל גבי הפתח דאסור: (ג) בתוף שלשה טפחים. פרוש, המזחילה מנחת סמוך לגג תוף שלשה טפחים ואמרין לבדו ושם גג על זה, והוא כמציא מן הגג לרשות הרבים, (ג) ואפלו אין המזחילה רחבה ארבעה טפחים: (ד) מן האוויר. את המים היו יורדין מן המזחילה או מן הגג, דאורי' שלמעלה מצערה מקום פטור הוא, ואם הוא למטה מצערה הוי רשות הרבים, וידו הלא (ד) אמרין בנה לבדו, וגם (ה) דלא הוי עקירה מקום ד' על ד': (ו) היתה מזחילה וכו'. מזחילה נקרא הצנור המנה לארץ הגג, וצנור נקרא, כשהוא עומד בצד אחד מן הגג, וסתמו בולט להלן הרבה כדי שלא יפלו המים על הפתח: (ז) יכול לחבר ידו. דכיון

(ט) ויחבר ידו, והוא הדין (ה) פיו או פלי: (ב) למזחילה. וכל שפן לקלט מים (ג) מעל גבי הפתח דאסור: (ג) בתוף שלשה טפחים. פרוש, המזחילה מנחת סמוך לגג תוף שלשה טפחים ואמרין לבדו ושם גג על זה, והוא כמציא מן הגג לרשות הרבים, (ג) ואפלו אין המזחילה רחבה ארבעה טפחים: (ד) מן האוויר. את המים היו יורדין מן המזחילה או מן הגג, דאורי' שלמעלה מצערה מקום פטור הוא, ואם הוא למטה מצערה הוי רשות הרבים, וידו הלא (ד) אמרין בנה לבדו, וגם (ה) דלא הוי עקירה מקום ד' על ד': (ו) היתה מזחילה וכו'. מזחילה נקרא הצנור המנה לארץ הגג, וצנור נקרא, כשהוא עומד בצד אחד מן הגג, וסתמו בולט להלן הרבה כדי שלא יפלו המים על הפתח: (ז) יכול לחבר ידו. דכיון

הלכות שבת סימן שנא שנב

להביר ירו אליהם ולקבל המים. וקגון (ח) שאין בהם ארבעה על ארבעה והן למטה מעשרה.
אבל אם (ט) יש בהן (ג) ארבעה על ארבעה, או (י) *ואפלו אין בהם ארבעה על ארבעה והן
למעלה (ז) מעשרה, אסור:

ג. בנותא שבי ד שם
פרוש רש"י פ"י
שיחתי

שנב הקורא בספר ונתגלגל מרשות לרשות, ובו ב' סעיפים:

א (א) "הקורא בספר (ב) על האסקפה (ג) ונתגלגל ראש האחד מהספר מידו (ד) ונשאר ראש השני
בידו, גוללו אצלו (ה) אפלו נתגלגל חוץ לארבע אמות, (ו) ונאפלו ברשות הרבים והאסקפה (ז) ברשות
היחיד, (ח) משום בזיון פתחי הקדש היתיר. הגה (ח) *דנבים דרסי על האסקפה. ודוקא פתחי הקדש, (ט) אבל
בשאר דברים אסור אפלו לא נפלו (י) אלא לכרמלית (המגיד פרק טו ורשב"א): ב יתנה קורא בו (יא) על הגג ונתגלגל
ראשו האחד מידו, עד שלא הגיע (ג) לעשרה טפחים התחתונים הקרובים לארץ (יב) גוללו אצלו, הגיע

א. משנה פתחין צ"ח
ב. בארמיתא ורבה
שם בפ"ה פ"י, וכן
פתיח הרי"ף ורש"י
ג. משנה בארמיתא
ד. דוקא שם המגיד
ה. רבי יהודה היא

באר היטב

לא חשיב כגג: (א) די על די. דהוי פרמלית: (ד) מעשרה. ונזרין שפא
והא רבב די והרי רה"י ואסור. ועמ"א:

באר הגולה
המחילה, עין שם, ועליו הסופר על הסור ושלסר צדקה בנה בודאי לא
הספיד: * אפלו אין פה ארבעה על ארבעה והן למעלה מעשרה
אסור. עין במשנה בורה דנזרין אשו מקום עניש בו ארבעה על ארבעה. וכן
בבית יוסף ודלעת דנמכ"ס מתר בנה למעלה מעשרה בין שהוא רחוק
שלישה מן הגג, אף השלמן צדק אויל לטעמה דפסק כשיטת רש"י והתוספות
שפתחמיון פנה וכו'. ולכאורה קשה לרברי השלחן ערוך, אמאי לא נזרין
בכל מקום בעמוד שאין בו ארבעה על ארבעה העומד ברשות הרבים לאסור
השלטול משום ברשות הרבים משום גובה ניש בו ארבעה על ארבעה? ואפשר
לומר, הנה חשיבן טפי משום דלמטה אין בו מחיצות וכו'. והקל בנה:
* דרבים דרסי. הנה הסתבר לא זכר רק בארמיתא ראשונה דרבה.
דמתניתין מירי באסקפת רשות היחיד וקשיא נדרסת ולכן
המיר, ונזיל לשיחטו בבית יוסף שהסכים לדעת הת"ח דמחמי מרעא
דאפי' מתקנה וכו'. ודאפלו הוה ארבע אמות אסור באסקפה שאינה
נדרסת ואפלו באסקפת פרמלית ורבה, וטעמו, משום דהיא"ש סובר
סת"ח מדהעתיק דברי, וגם מסתימת הרי"ף משמע גס"פן קצת הכי.
אמנם חפשי וקצאחי הרבה ראשונים שהולכים בשיטת הרמב"ם שהעתיק
מרעא דאפי' דלכלה שמעתיק למתניתין באסקפת פרמלית ודחינו שאינה
גובה עשרה טפחים ואין דוחים עליה, ויש נפקאמנה בין נתגלגל לחוץ
ארבע אמות ובין נתגלגל חוץ לארבע אמות, הלא הנה התוספות
והרשב"א בחידושי על שפת והמאירי שם וכן הוא באור ורע, וקצאחי
עגם הרבנו שנואל בערוכין רבה מרעא דאפי' לעזר, וכן הסכים הגר"א
בבאורו, עין שם. והנה לתרעא דאפי' מוקי הגמרא דדוקא באסקפה ארבה,
דאז לא חשיבן שעל מרשות הרבים לרשות היחיד דהך האסקפה בלא
הנהה בנתיב, אבל בלא הכי אסור, וממה השי"י על הרמב"ם אמאי לא זכר
מנאי זה, וכן בב"ח ובבאור הגר"א ובית מאיר שתרעו דרמב"ם מיר
בשלא הנה רשות היחיד מיד אחר של הפרמלית, וכדמשמע קצת מלשוננו
שלא זכר שם אסקפה כלל ואמנם עדין קצת קשה, אמאי השיטת מהלכות

משינה ברוכה
שכולט שלישה, תו לא חשיב כגג: (ח) שאין בהם נכו'.
דחשיב מקום פטור: (ט) יש בהן נכו'. דהוי ככרמלית:
(י) אפלו אין בהם נכו' והן למעלה נכו'. ונזרין שפא והנה
בהן רבב ארבעה על ארבעה (ה) והוי רשות היחיד ואסור:
א (א) הקורא בספר. כל ספרים שלהם עשויים בגליון בספר
תורה שלנו: (ב) על האסקפה. הינו אפלו היתה רשות
היחיד, גזון שהיא גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים,
ולפניה הולכת רשות הרבים, וכדלקמה, והנה אמנא דנזרין שלא
להקל בנה לגלל הספר אצלו, משום דלקמא נפל מידו בלו ואפי'
גס"פן לאתניי אצלו, וישם איכא חיוב תשאת בנה, קא משמע לן
דלא נזרין בנה, משום בזיון פתחי הקדש. (ב) וזר דמבאר
בסעיף ב, היכא דעומד בראש הגג ולפניה חולץ רשות הרבים
ונתגלגל ראש אחד מן הספר מידו על הארץ האסור לגלל אצלו
משום גובה זה, וקא מירי (ג) באסקפה שרבים דוחים עליה,
כמבאר בהג"ה, ואיכא בזיון טפי לכתבי הקדש, לכה תקלו:
(ג) ונתגלגל ראש האחד נכו'. ורעה לומר, (ג) ונה על הארץ,
דאם מסלק מן הארץ אפלו מעט, לא דמי כלל לנפילה וליכא
למגור משום נפילה: (ד) אפלו נתגלגל נכו'. גס"פן מתר לגלל
הספר אצלו, ולא חשיבן דלקמא אפי' לאקפולי לאחזוי הארבע
אמות, אפלו היכא הנפל בלו מידו דאיכא אסורא דאזריתא:
(ה) אפלו ברשות הרבים, ודוקא היכא רעד אחר אוזרין בידו,
הא אם נפל גס ראש השני לארץ, אפלו היכא דנפל לכרמלית גס
פן אסור לאתניי אצלו, ולא המירו בנה משום בזיון פתחי הקדש
[כ"ח ומ"א]: (ו) ברשות היחיד. צריך לומר רשות היחיד:

(ז) משום בזיון. דמפאוריתא אם זרק דבר לרשות הרבים וראש השני בידו, מתר להביאו אצלו ודאין פאן הנחה, פיה שראש
השני בידו (ז) ויכול להביאו אצלו, ואם"כ במה שמושכו ומגביהו מן הארץ לא נחשב עקירה, אלא דרבנן נזר, שלא יבואר להקל
אפלו היכא דנפל לגמרי, והכא משום בזיון המירו: (ח) דרבים דרסי. ואיכא בזיון טפי: (ט) אבל בשאר נכו'. הינו נמי אפלו
כשראשו אחד נשאר בידו אסור להביאו אצלו: (י) אלא לכרמלית. והשעם, דגם בנה נזרין שפא ופל לגמרי על הארץ ואפלו הכי
יביאנו אצלו. ודע, שיש במה (ה) אחרונים שמקלין בנה, מפל מקום נראה דברשות הרבים שלנו אין להקל, דכמה פוסקים סוכרין
דגם אצלנו יש רשות הרבים דאזריתא, וכדלעיל בסימן שמה סעיף ז: ב (יא) על הגג. מירי בגג שהוא רשות היחיד הנה לפניו
רשות הרבים, אכן כל שלא הגיע לעשרה טפחים התחתונים הוי הארץ מקום פטור, ועל"כ גוללו אצלו: (יב) גוללו אצלו. ואפלו
אם הנה מתל הפית משפע ונה עליו, (י) או שהנה נח שם על"גפי זי, בין שהנה היזי רבב ארבעה ובין שלא הנה ארבעה. (י) ובכל

שער הציון

(ב) עלת שבת וש"א: (ג) אחרונים: (ד) עלת שבת: (ז) כגדאבוקם. ועין בחידושי רבי עקיבא איגרי: (ח) אבן העזר ונהר"א. עין
שם שהוכיחו שהרב המירו עצמו לא קאי אנפל לכרמלית, פי אם בשנומד באסקפת פרמלית ולפניה רשות הרבים ונמשום דלקמא אפי' לאחזוי די אמה
ברשות הרבים, ואף שהנה בחוץ די אמות ובספר הקלו, בשאר דברים לא חלקו בין תוך די אמות לחוץ לדי אמות וכלה תדא בנה היא, כמו שכתב
היר"ס"א: או אפשר, משום דכל תרעא דנקרא הוא דהארפה מדבר דכיר, ובשאר דברים לא סמכו על זה, ויכמו שהקשה רד"ה, עין שם, אבל לא
בנפל לכרמלית, וכו'. וכו'. עור דעת ראשונים שסוכרים להקל אפלו כנתיב אגנא דאפי'. דהינו שהאסקפה היתה פרמלית שעומדת אצל רשות היחיד ולפניה
רשות הרבים, וגם הכי הגר"א שטרש"א בעצמו בחידושי מקל בנה, והסכים עמו להלכה, עין שם: (י) כגדאבוקם: (י) דברי הסגור אבוקם שמתמיד
קאי אלמטה מעשרה, כמו שכתב הפרי"מקרים:

הַלְבוֹת שֶׁבֶת סִימָן שְׁנָא שֶׁנָּב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ז]

דְּגִזְרִינָן שְׁמָא יְהִיָּה בְּקָן רְחֵב אֲרַכְפֵּיהּ עַל אֲרַכְפֵּיהּ⁽⁵⁾.

5) מבואר מדבריו שאם הצינור רחב ד' טפחים דינו כרשות היחיד, וגם אם גדיים בוקעים [=עוברים] מתחתיו אינם מבטלים ממנו שם רשות היחיד. ובטעם הדבר כתב המג"א (ס"ק ה'), שהצינור נחשב רשות היחיד מדין חורי רשות היחיד, ובחורים אין חיסרון במה שגדיים בוקעים תחתיהם. וכן מבואר בשו"ע לעיל (סי' שמה סט"ז) לגבי זיו הבולט מן הכותל ויש חלון שפתוח לו, שהיו נחשב לרשות היחיד אף שגדיים בוקעים תחתיו (ומקור הדבר בתוס' (עירובין לג, א ד"ה אין), וכן העתיק הרעק"א בגליון השו"ע שם ס"ד).

ולדברי המג"א, מה שהצריכו שהצינור יהיה רחב ד' טפחים אף על פי שבחורי רשות היחיד אין צורך שיהיו רחבים ד' כדי להחשב רשות היחיד [כיון שהם מצטרפים לרשות היחיד ונשפלים אליו]. ביאר היד אפרים (כאן) שהוא כדי לחייב את הקולט מן הצינור מדאורייתא, שהרי אינו מתחייב אלא אם כן עוקר מעל גבי מקום הרחב ד' טפחים.

והמחצה"ש (ס"ק ה') הקשה על דבריו, ממה שפסק השו"ע שאפילו אם הצינור אינו רחב ד' טפחים אסור, כיון שגורו משום צינור שרחב ד' טפחים, ולמה יש צורך בגזירה זו, הרי מדרבנן אסור לעקור גם ממקום שאינו רחב ד' על ד'. ועוד הקשה על מה שכתב המג"א (ס"ק ד', הביאו המשגיב בס"ק ט) שאם הצינור רחב ד' טפחים על ד' טפחים ואינו גבוה עשרה הריהו כרמלית ולא רשות היחיד, והרי דעת המג"א לעיל (סי' שמה ס"ק ב', הביאו המשגיב שם ס"ק ו') שחורים הפתוחים לרשות היחיד דינם כרשות היחיד אף אם הם למטה מ' טפחים ואפילו אינם רחבים ד' טפחים, ואם כן הרי לרעת המג"א שנחשב הצינור לרשות היחיד מדין חורי רשות היחיד, צריך היה הצינור להחשב רשות היחיד גם אם אינו גבוה י'.

והנ"ך, שהצינור אינו נחשב לחורי רשות היחיד ממש, שכיון שאינו עשוי אלא לקבל את המים ולהעבירם שלא יקלקלו את הכותל, אינו נחשב ראוי לתשמיש, ולכן דוקא אם הוא גבוה י' ורחב ד' שאז הוא צריך להחשב רשות היחיד מצד עצמו, מועיל מה שהוא דומה לחורי רשות היחיד שלא יתבטל ממנו שם רשות היחיד אף שהגדיים בוקעים תחתיו, אבל כשאינו גבוה י' או שאינו רחב ד' שאז מצד עצמו אין עליו שם רשות היחיד, אינו נקרא חורי רשות היחיד, ולכן אין איסור לקבל ממנו מים אלא מחמת הגזירה משום צינור שרחב ד'.

מאידך, דעת הפמ"ג (א"א ס"ק ה') שהצינור נחשב חורי רשות היחיד ממש, וכתב, שאם אינו רחב ד' טפחים על ד' טפחים יתכן שאין איסור דאורייתא לעקור ממנו לרשות הרבים, ולדבריו צ"ע כ"ל, למה כשהצינור רחב ד' ואינו גבוה י' לא יהיה דינו כרשות היחיד לרעת המג"א.

[משנ"ב שם]

וְהָיָה לְרֵשֶׁת הַיְחִיד וְאָסוּרָה⁽⁶⁾.

6) ולענין אם צריך שהצינור יהא סמוך לחלון או לגג בפחות מג' טפחים, שאז נוח להשתמש בו, מצינו מחלוקת באחרונים. בדברי כל האחרונים שהובאו בהערה הקודמת מבואר, שאינו נחשב חורי רשות היחיד אלא כשהצינור סמוך לחלון או לכותל בתוך ג'.

טפחים. ובביאור הגר"א (סוף סי' שג) הוכיח, שאם הצינור רחב ד' על ד' טפחים יש לו דין רשות היחיד גם כשאינו סמוך לחלון או לגג בתוך ג' טפחים, וביאר שדין חורי רשות היחיד לא שייך באן, כיון שסוף הצינור רחוק מהגג ג' טפחים.

[והרשב"א (עבודת הקודש בית נתיבות שער ג ס"א) כתב, שדף רחב ד' על ד' טפחים שיוצא מכותל רשות היחיד, אם הוא גבוה י' הרי הוא כרשות היחיד אף על פי שיש תחתיו בקיעת גדיים וכו'. ובהמשך דבריו כתב, שדף שאינו רחב ד' על ד' טפחים, אם הוא סמוך לראש הכותל או לחלון תוך ג' טפחים ואינו בולט ג' טפחים, הריהו נדון משום חורי רשות היחיד. אבל אם הוא רחוק ג' מהגג או מהחלון, או שהוא בולט יותר מג', הריהו מקום פטור, ומבואר מדבריו, שדף שרחב ד' על ד' טפחים נטפל לרשות היחיד ונחשב חורי רשות היחיד אף על פי שאינו סמוך לחלון או לראש הכותל. והנשמת אדם (כלל מז אות ג) העתיק את דבריו להלכה].

מאידך, בביה"ל לקמן (סי' שג ס"ב ד"ה וחלון הבית) ובמשנ"ב שם (ס"ק ה') מבואר, שאם החור אינו סמוך לחלון בתוך ג' טפחים הריהו מקום פטור, וכמו שהביא הגר"א לעיל (סי' שמה סט"ז) שכן דעת התוס' בשם הירושלמי.

סִימָן שֶׁנָּב

הַקּוֹרָא בְּסֵפֶר וְנִתְגַלְּגַל מִרְשׁוֹת לְרֵשׁוֹת

[שעה"צ ס"ק ז]

וַיִּצַן בְּחֻדוֹשׁי רִבִּי זְעֻקָא אֵינָר⁽¹⁾.

1) שתמה על הרמב"ם (פי"ג מהל' שבת הי"ד, שהוא מקור הדין שאם ראש אחד של החפץ בידו ויכול להביאו אצלו אינה נחשבת להנחה), למה צריך שיוכל להביאו אצלו, הרי כיון שמקצת הכלי עדיין בידו נחשב שמקצתו ברשות היחיד ואין כאן הנחה ברשות הרבים, וסיים הרעק"א שהרמב"ם דבר באופן שנוף הכלי אינו בידו כלל, אלא שיש חבל שמחובר אל הכלי שנמצא בידו (כמבואר בלשונו שם), ולכן הוצרך לטעם שיוכל להביאו אצלו כדי שלא תחשב הנחה, אבל אם חלק מהכלי עצמו בידו הרי זה פטור גם אם אינו יכול להחזירו אצלו, כיון שמקצת החפץ אינו ברשות הרבים ואין כאן הנחה.

[שעה"צ ס"ק ז]

וְדָבָרֵי הַפְּגוּדֵי אֲבָקָהּ שֶׁמִּתְמַיֵּד קָאֵי אֶלְמָסָה מְעֻשָׂה⁽²⁾.

2) כלומר, בשו"ע מבואר שאם ראש אחד של הספר בידו, מותר להחזיר אליו את ראשו השני. וכתב המג"א (ס"ק ד') שדין זה נוהג רק בכתבי הקודש, אבל בשאר דברים לא התירו אף שאיגודו בידו, כיון שחוששים שהחפץ יפול לארץ ויביאנו אצלו. והיה מקום לפרש, שכונת המג"א גם באופן שהחפץ הגיע למקום פטור, דהיינו אל מעל לעשרה טפחים. ועל כך הביא השעה"צ את דברי הפמ"ג, שפירש שכונת המג"א רק אם נפל למטה מעשרה, אבל מעל עשרה מותר גם בשאר דברים, שהרי מבניס ממקום פטור לרשות היחיד. [ובספר נתיבות שבת (פי"ג הע' כו) כתב, שאם נפל אל מעל לעשרה, מותר להכניסו לרשות היחיד גם אם אין איגודו בידו, וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל סי' שמה ס"א ד"ה בתוך].

מילואים הלכות שפת סימן שמו שמו המשך מעמוד הקודם

שנראה פשוט שאם המקום פרוץ ברובו מארבע רוחות, אי אפשר להתירו על ידי צורת הפתח שהיא יותר מעשר אמות, גם אם שהי צורת הפתח אינן אלא עשר אמות, כיון שסוף סוף רוב המקום פרוץ מכל עידי וזו איננו מוקף אלא בצורות הפתח.

סימן שמז

על איזה הוצאה תקב מן התורה

[ש"ע ס"א]

[הפיתח] בךשית-קרבים(1).

1) ואם הוציא בגודל רשות הרבים בידו ולבשו ברשות הרבים כשהוא מהלך, כתב החזו"א (א"ח סי' קה ס"ק ו) שהי"ב, כיון שלבישת הבגד וביטולו אל גוף האדם נחשבת להנחה, וכמו כן כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' קיב) שהוציא בשבת לרשות הרבים ומצא בכיסו כיפה וכדומה, לא ילבשה כשהוא מהלך, כיון שזו היא הנחתה, אלא ירוץ עד רשות היחיד ויורקה שם כלאחר יד, ובסוף דבריו כתב, שערף שיוקנה מיד ברשות הרבים כלאחר יד, ויכול לחזור ולליבשה במקומו, שכיון שיכול לזרוק מיד ולא יהיה לו הפסד בכך, מסתבר שאסור לו לרוץ עד רשות היחיד.

לטלטל בין הגנות מדין עומר מרובה, ואף שיש שם פירצה מפולשת מצד לצד ורבים עוברים שם, אין פירצה כזו אוסרת בחצר [כמבואר בשו"ע לקמן סי' ששה ס"ג].

וכתב שם [בסוגריו], שאולי דוקא פירצה שבין צורת הפתח לכותל ניתרת מדין עומד מרובה, אבל פירצה שבין צורת פתח לחברתה אינה ניתרת על ידי צורות הפתח שבצידה, ואם כן אין להתיר אלא אם כן לצד הרחוב צורת הפתח סמוכות זו לזו בפחות מג' טפחים, שאז מדין לבוד נחשבות הן לצורת פתח אחת ארוכה.

[ביה"ל ד"ה הבלטין]

ובצר אחר לקלי עלמא מהני צונתה הפתח בכל גווי(2).

30) משמעות דבריו, שאפילו לדעת הרמב"ם שאין צורת הפתח מועילה לפירצה שגדולה יותר מעשר אמות אלא אם כן העומד מרובה על הפרוץ, מי"מ מקום שגדלו עשר על עשרים אמות נותר בצורת הפתח מארבע רוחות, משום שצורות הפתח שבצדדים שאין רוחבן יותר מעשר אמות נחשבות לשתי מחיצות שלמות זו כנגד זו, וכמקום שיש שתי מחיצות שלמות אפשר להתיר את שתי הרוחות האחרות אף לדעת הרמב"ם על ידי צורת הפתח גדולה מעשר אמות [כדלקמן במשנ"ב סי' ששב ס"ק נח].

החזו"א (א"ח סי' ע ס"ק כג ד"ה וכתב המ"ב) תמה על דבריו, וכתב

הלכות שפת סימן שמו שמו

המשך מעמוד רב

שמו סי"א) שיותר להוציא מרשות היחיד למקום פתור, והרי למעלה מעשרה הוא מקום פתור, מי"מ באופן זה שמוציא מעל עשרה, חוששים שמא יבא להוציא את ידו למטה מעשרה.

עוד טעם למה אסור להוציא פירות בידו למעלה מעשרה, כתב הרשב"א [שהובא בביה"ל], שחששו שמא ישכח וזרקם ונמצא שמוציא את ברשות הרבים, ולכאורה יש חילוק בין שני הטעמים באופן שהוציא את ידו וקלט מי גשמים ברשות הרבים מעל עשרה טפחים, האם נותר לו להכניס לרשות היחיד, שלפי הטעם השני שהובא ברשב"א מותר, שהרי כאן גם אם זרקם לא יעבור איסור, ואילו לפי הטעם שהביא הביה"ל שחוששים שיבא להוציא מתחת לעשרה, גם באופן זה יש לחוש שמא יבוא לטול ממקום שהוא מתחת לעשרה ויכניס לרשות היחיד.

ואם הוציא ידו למטה מעשרה, כתב השו"ע הרב (סי"א), שאסור לו להחזיר אפילו על ידי שיגביה אותה ויכניסה כשהיא למעלה מעשרה.

החזו"א (א"ח סי' סב ס"ק יט אות ב) הוסיף, שיתכן שאפילו באופן שרשות הרבים מפסקת בין החצירות אינו חייב אלא כשהוא מושיט דרך רשות הרבים שביניהן, ולא במושיט דרך רשות הרבים שלפניהן [וראה מה שכתבנו לעיל סי' שמו ס"ק ח].

אמנם תמה, איך יתכן שהמקום שבין החצירות יהיה רשות הרבים, הלא הוא בקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים שמבואר לעיל (סי' שמה ס"ק נד) שדינה כרמלית. אמנם במקום אחר (שם סי' קז ס"ק ט) כתב [כאחד מהתירושים], שאם נוח לבני רשות הרבים להשתמש בקרן זוית זו, הרי היא מפלה לרשות הרבים הינה כרשות הרבים.

[ביה"ל ד"ה בתוך עשרה]

ועין בקריקונים שפצוד גספן פלשם לע"י להקמיר כנה(2).

2) ולפי זה, אדם שבידו חפץ אסור להוציא את ידו ממרפסת או מחלון שפתוחים מעל רשות הרבים, ואף שמבואר בשו"ע לעיל (סי'

הלכות שפת סימן שמו שמו

המשך מעמוד רד

[משנ"ב ס"ק ב]

וכל-שכן לקלט מים מעל-גבי הפתל דאסור(4).

(4) כזה (א)

